

IV. KAPITOLA: KONKRÉTNE PROTIŽIDOVSKÉ AKCIE

IV. 1. Zásah do náboženského života. Zákaz Eruv- drôtov¹.

Dokument 73

Nariadenie Krajského úradu v Bratislave z 22. 10. 1938 všetkým podriadeným správnyim úradom o podmienkach pre povolenie Eruv-drôtov.

Krajský úrad v Bratislave.

Číslo: 435.628/12-1937.

V Bratislave, dňa 22. októbra 1938.

Predmet: Židovské Eruv drôty.

Prílohy:

Všetkým okresným úradom, politickej expozitúre vo Vyšnom Svidniku, mestskému notárskemu úradu v Bratislave a v Košiciach, štátnym policajným úradom v Komárne, Lučenci, Parkani a Rimavskej Sobotě.

V mnohých obciach na Slovensku sú cez verejné komunikácie natiiahnuté tak zvané Eruv-drôty, ktoré majú dľa židovských predpisov symbolicky ohraničiť mesto a obec.

Tieto drôty sú miestami namontované bez zreteľa na požiadavky verejnej bezpečnosti, nie sú pevne pripevnené, križujú telefonné a telegrafné vedenia ba aj silnoprúdové elektrické vedenia elektrárenských podnikov, bez toho že by boly dajakým spôsobom zaistené. V mnohých prípadoch boly tieto drôty umiestené bez každého úradného povolenia ba aj bez súhlasu majiteľa komunikácií a pozemkov, nad ktorými sa nachádzajú.

Krajský úrad upozorňuje preto, že nesmie byť za žiadnych okolností trpené, aby podobné drôty boly bez povolenia silničnej správy nad silničnými pozemkami natiiahnuté. Toto povolenie nech je vydané iba výnimočne a vždy s výhradou, že silničná správa môže bárskeedy odstránenie Eruv drôtov nariadiť, keď to za vhodné uzná.

Zásadne treba dodržať nasledovné podmienky:

A./ Križovanie so silnoprúdovými vedeniami.

¹ V dôsledku prísnych náboženských pravidiel pre sobotu a sviatkov Eruv-drôty predstavovali symbolické obrúženie náboženskej obce, ktoré umožňovali najmä ortodoxným Židom (tých bolo na Slovensku približne 70%) ľahšie dodržiavať náboženské predpisy. Eruv – znamená zmiešanie a prostredníctvom tohto „Eruv-drôtu“ došlo k zmiešaniu súkromného a verejného priestoru, ktorý bol nábožensky veľmi prísne rozlišovaný. Židia týmto v priestore, ktorý bol symbolicky oddelený „Eruv“ sa mohli správať ako v súkromnom priestore a tým ľahšie dodržiavať prísne predpisy.

1./Eruv drôty vôbec nesmie križovať vedenie vysokého napnutia (nad 300 V oproti zeme/ lebo vedenie elektr. železníc. Blízko vedenia vysokého napnutia lebo vedenia elektr. železníc možno postaviť Eruv drôt len v takej vzdialenosti, že sa nemôže dotknúť vysokého napnutia, ani keď by sa zvalila jeho podpora, ani keď by sa Eruv drôt pretrhol.

2./ Križovanie Eruv drôtu so silnoprúdovým vedením nízkeho napnutia a súčasne so slaboprúdovým vedením možno dovoliť len v najnutnejších, odôvodnených prípadoch.

3./ Križovať Eruv drôtom vedenie silnoprúdové nízkeho napnutia je dovolené za nasledujúcich podmienok:

a./ Stĺpy musia mať priemer na vrchole aspoň 15 cm a musia byť proti prekoteniu dostatočne zabezpečené.

b./ Eruv drôty musia byť drôty hacketálové o prierezu aspoň 10 mm², a sice v tom prípade keď je Eruv drôt nad silnoprúdovým vedením. Keď je pod „nn“ vedením, tak môže byť z pozinkovaného železného drôtu o prierezu aspoň 4mm² v predpoklade, že rozpnutia Eruv drôtu nie je väčšie ako 24 m. Ovšem v prípade keď križuje verejnú cestu, je minimálny prierez želez. drôtu: 6 mm².

B./Križovanie so slaboprúdovými vedeniami.

a./ Stĺpy musia mať priemer na vrchole aspoň 18 cm a musia byť zabezpečené proti prekoteniu.

b./ Eruv drôty musia byť drôty hacketálové o preimeru aspoň: 1,8 mm ovšem v predpoklade, že rozpnutie Eruv drôtu nie je väčšie ako 30 m.

c./ Vzdialenosť Eruv drôtu od slabo prúdového vedenia musí byť aspoň 1,2 m.

Všeobecné ustanovenia pre A./ a B./

a./ Stĺpy pre Eruv drôty musia byť buď impregnované drevené stĺpy alebo železné stojany.

b./ Eruv drôty a stĺpy musia byť stále udržiavané v bezvadnom stave.

c./ Postavenie Eruv drôtov je viazané na úradné povolenie stavby, ktorá sa pojednáva za súčinnosti všetkých tangovaných činiteľov a interesantov.

Ďalej treba dodržať ešte tieto podmienky:

1./ Križuje-li Eruv drôt verejnú komunikáciu, musí byť jeho najnižšie miesto 6 m nad najvyšším bodom tejto komunikácie.

2./ Stĺpy, na ktorých je prípadne drôt upevnený, musia byť postavené 30 cm od vonkajšej hrany silničnej priekopy alebo päty násypu.

Dľa toho nech je v budúcnosti postupované. Nech je potrebné zariadené, aby vadné Eruv drôty z verejných silníc a hradských boli bezodkladne odstránené a aby bola náprava urýchlene a bezpodmienečne zjednaná všade tam, kde Eruv drôt križuje elektrické vedenie elektrární alebo vedenie telefónne a telegrafné.

Krajinský prezident:
(nečitateľný podpis)

*SNA, fond Policajné riaditeľstvo Bratislava, kartón 558/Mat.294/8.
ŠOKA Dolný Kubín, fond Obvodný notársky úrad Habovka, 2810/1938 prez.*

Dokument 74

Povolenie Rady mesta Prešova z 12. 11. 1938 židovskej ortodoxnej náboženskej obci v meste Prešov postaviť si Eruv-dróty.

Odpis.

Rada mesta Prešova².

Číslo: 10539-1928. adm.

Predmet: Žiadosť židovskej ortodoxnej cirkve o povolenie ku postaveniu symbolickej ohrady.

U s n e s e n i e.

Rada mesta Prešova vyhovuje žiadosti židovskej ortodoxnej cirkve a povoľuje postavenie symbolickej ohrady zostávajúcej z drótu upraveného na stĺpy elektrického vedenia na miestach v situačnom nákrese uvedených pod nasledujúcimi podmienkami:

Postavenie tejto symbolickej ohrady a upevnenie na stĺpy elektr. vedenia stane sa priamou dohodou medzi preš. elektr. úč. spoločnosťou a židovskou ortodoxnou cirkvou.

V prípade premeny elektrického vedenia v dobe pozdnejšej nebude mať žid. ortodoxná cirkev žiadne nároky na odškodné, jestli bude nutné stĺpy elektrické preložiť a dróty len na účet a nebezpečie žid. ortodoxnej cirkve.

O tomto sa upovedomuje:

El. spoločnosť

Žid. orthod. cirkev

Prešov dňa 12. novembra 1928³.

E. Straka v.r.
starosta

Za hodnovernosť odpisu:

² L. Rothkirchenová uvádza počet Židov v Prešove (bez udania roku sčítania) 4.308. Pozri ROTHKIRCHEN, L.. The Situation of Jews in Slovakia between 1939 and 1945. In: Jahrbuch für Antisemitismusforschung 7, 1998, s. 50. Podľa Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku mal Prešov v roku 1940 24.391 obyvateľov – t.j. Židia predstavovali v meste približne 17,66%.

³ Chyba v dátume – správne 12. 11. 1938.